

По-третьє, важливо перейти до поширення колективних форм власності, і насамперед – трудової колективної власності (на засоби виробництва, створений продукт тощо).

По-четверте, слід здійснити комплекс заходів по стимулюванню платоспроможного попиту населення, і насамперед – за рахунок істотного підвищення заробітної плати. Це, водночас, означатиме дотримання вимог закону попиту і пропозиції.

По-п'яте, треба сформувати належний інвестиційний клімат.

По-шосте, необхідно проводити конструктивні структурні реформи.

По-сьоме, слід посилити роль держави у банківській системі шляхом створення державних спеціалізованих банків (земельних, інвестиційних та ін.), помітного здешевлення на цій основі кредитів, їх направлення для структурної перебудови та вирішення інших проблем (як відомо комерційний банк України зосередили в своїх руках близько 75 % кредитного ринку, що значно симулює подорожчання кредитів).

По-восьме, необхідно розпочати відродження села і проводити виважену аграрну політику.

Тому для досягнення належного рівня економічної безпеки України необхідним є відповідне повідомлення важливості цієї проблеми на рівні вищого політичного і економічного керівництва держави.

Одержано 17.10.2016

УДК 658.87+658.8.012.12

Сергій Олександрович ТКАЧЕНКО,

кандидат економічних наук, доцент,

завідувач кафедри соціальних та економічних дисциплін факультету №2

Харківського національного університету внутрішніх справ

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СФЕРИ ОБІГУ

Сьогодні обігу товарів перебуває в стадії динамічної трансформації, що має різновекторну динаміку розвитку. Для доказу цього висновку проаналізуємо основні показники динаміки розвитку суб'єктів сфери обігу (роздрібної, оптової, біржової торгівлі й сфери послуг) за останні 10 років, з 2005 по 2015 роки. Вибір нами саме суб'єктів сфери обігу обумовлений тим, що вони є головними учасниками каналів розподілу товарних, тож, відповідно, і фінансових потоків, здійснюючи безпосереднє торгівельне обслуговування в процесі свого функціонування, що дає нам право стверджувати, що саме торгівля й сфера послуг мають реальні можливості для майбутнього розширення своєї діяльності.

Як показало проведене нами дослідження, для періоду 2005–2015 років характерним є поступове збільшення обсягу роздрібного товарообігу з 94332 млн грн до 487558 млн грн, що склало 516,85 % (табл. 1), проте з урахуванням інфляційної складової (за нашим дослідженням – 383,8 %) це значення не є достатньо оптимістичним і дорівнює лише 127034 млн грн, або 134 % за десять років.

Таблиця 1

**Динаміка обсягу роздрібного товарообороту та розвитку
торгової інфраструктури за 2005–2015 роки**

	Обсяг роздрібного товарообороту підприємств (юридичних осіб), млн грн	У тому числі питома вага, у %		Наявність об'єктів роздрібної торгівлі підприємств – юридичних осіб на кінець року, тис. одиниць	У тому числі		Наявність об'єктів ресторанного господарства підприємств – юридичних осіб на кінець року, тис. одиниць
		продовольчих товарів	непродовольчих товарів		магазини	кіоски та автозаправні станції	
2005	94332	41,6	58,4	75,2	55,8	19,4	27,3
2006	129952	38,2	61,8	73,6	54,6	19,0	26,8
2007	178233	35,3	64,7	71,9	52,3	19,6	26,2
2008	246903	34,4	65,6	69,2	50,5	18,7	24,9
2009	230955	40,0	60,0	65,3	47,6	17,7	24,0
2010	280890	39,5	60,5	64,8	48,0	16,8	23,4
2011	350059	38,9	61,1	64,2	48,4	15,8	22,9
2012	405114	40,2	59,8	62,2	47,2	15,0	21,6
2013	433081	41,1	58,9	59,8	45,5	14,3	20,6
2014*	438343	41,3	58,7	49,6	38,6	11,0	--
2015*	487558	41,1	58,9	49,6	38,5	11,1	--

* – без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополь та частини зони проведення антитерористичної операції

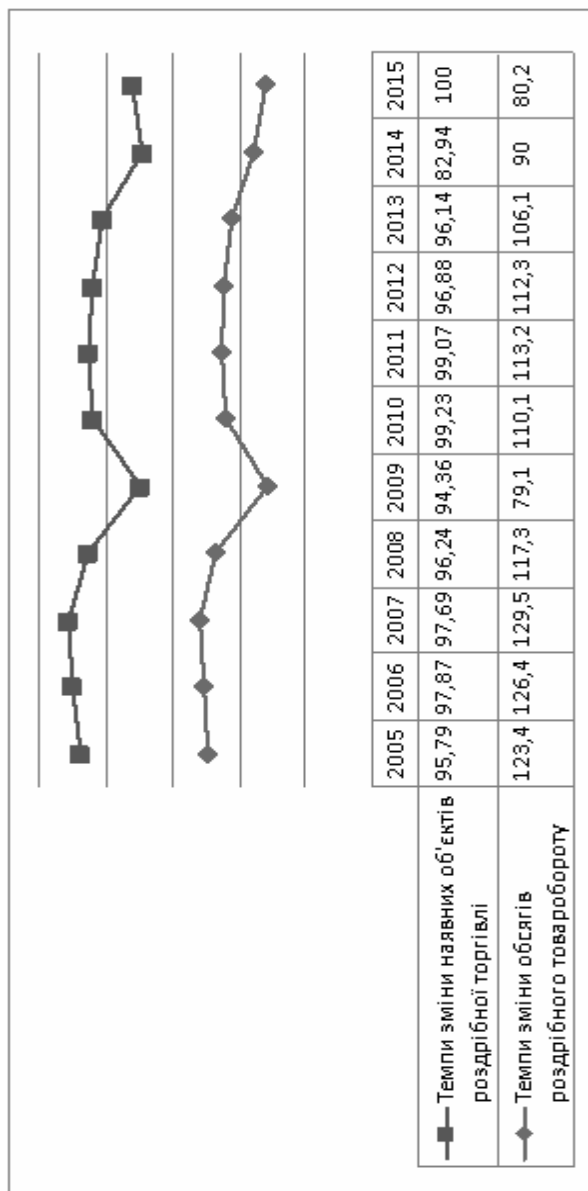

Рис. 1. Взаємозв'язок темпів зростання обсягів роздрібного товаробороту та темпів зміни наявних об'єктів роздрібної торгівлі у 2005–2015 роках, у відсотках до попереднього року

Рис. 2. Динаміка індексів фізичного обсягу товарної структури роздрібного товарообороту підприємств в Україні за 2005–2015 роки, у відсотках до попереднього року

Разом із тим, якщо проаналізувати зміни ланцюгові темпів зростання об'ємних показників порівняно зі зміною торгової інфраструктури, то слід підкреслити врівноважений та взаємопов'язаний характер розвитку торгової складової сфери обігу (рис. 1), за винятком 2015 року, де збільшення суб'єктів пов'язано із переміщенням їх із тимчасово окупованих територій зони проведення антитерористичної операції.

Так, із рис. 1 видно, що ланцюгові темпи зміни обсягів роздрібно-го товарообороту та зміни наявних об'єктів роздрібної торгівлі у 2005–2015 роках, визначені як питома вага до попереднього року, є ідентичними за рівнем коливань, що характеризує їх взаємозалежність, проте поступове зменшення товарообігу в грошовому вираженні та поступове зменшення кількості об'єктів торгівлі не є взаємозалежними, що характеризує наявні економічні перетворення як незадовільні.

За останні п'ять років відсутнє будь-яке зростання темпів роздрібно-го товарообігу що, на нашу думку, можна пояснити існуючою практикою державного регулювання цін на окремі види платних послуг, наприклад на житлово-комунальні, транспортні послуги тощо, а на темпи збільшення ринкової конкуренції вплинуло роздержавлення власності та формування фінансово потужних торговельних об'єднань.

Крім того, роздрібна торгівля стала більш організованою. Якщо на початку досліджуваного періоду продаж товарів на речових, змішаних і продовольчих ринках становила 26,2 % в обігу роздрібної торгівлі, то до кінця періоду питома вага цієї форми торгівлі скоротила на 4,1 процентних пункти й склала 22,1 % до обігу роздрібної торгівлі із відповідним збільшенням на 5,1 процентних пункти питомої ваги обігу роздрібної торгівлі торгуючих організацій.

Аналіз макроструктури обігу роздрібної торгівлі показав, що в 2009–2015 роках відбувалося стійке зростання індексів фізичного обсягу обігу продовольчих товарів із постійним збільшенням їх питомої ваги, на відміну від непродовольчих товарів, спад яких визначається негативним платоспроможним попитом.

Одержано 26.10.2016